



דרוש
הגדול והנפלא
וידעת

מהרב החסיד רבי
נחום טוביה מפיראטין
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
פרקים כ"א – כ"ב
יו"ל לראשונה מכתב יד מעתיק
ראש חדש סיון תשפ"ד
נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

תולדות הגה"ח ר' נחום טוביה מפיראטין

בספר¹ בית רבי (ח"ג פ"י) נמנה הרה"ח רנ"ט שני לתלמידים שתחילת שימושם הי' אצל אדמו"ר הצ"צ. ואלו דבריו שם:

הרה"ג החסיד המפורסם ר' מנחם [נחום]² טובי' זלה"ה מפיראטין, חתן הרה"ח ר' שלמה פריידעש משקלאוו³. הי' פה מפיק מרגליות בד"ח, ונמצא ממנו כתבים הרבה בד"ח דרושי עצמו באורך גדול. הר"ר הלל [מפאריטש] מביאו ג"כ איזה פעמים בדרושו. הי' מקושר מאד לרבינו [הצ"צ]. אחר פטירת רבינו התקשר לבנו אדמו"ר הר"ר יהודה ליב נ"ע⁴, וגם אצל בנו אדמו"ר הר"ר ש"ז מקאפוסט הי' איזה פעמים. הי' רב ברעציצא בסוף ימיו, ושם ירעדו לשמו ולזכרו. אח"כ נחלה מאד ונסע לקיוב להתרפאות, ונפטר שם [בט"ו כסלו תרכ"ט]⁵, ושם מנוחתו כבוד. תנצב"ה.

¹ תולדות אלו נכתב ע"י הרה"ח ר' יהושע מונדשיין ז"ל, והודפס בפרד"ס חב"ד גליון ה.

² במקומות אחרים נקרא הוא גם בספר בית רבי רק בשם "נחום טוביה", כדלהלן.

³ עליו כותב בס' בית רבי (ח"א פכ"ו): הרה"ח המפורסם ר' שלמה פריידעס זלה"ה משקלאוו, מחסידי רבינו [אדמו"ר הזקן] הגדולים (כשנסע רבינו בערי פולין נסע גם הוא עמו בצוותא עם הר"ר פנחס שקלאווער ז"ל, והי' עמו אצל הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזבוז נ"ע), ואח"כ לבנו אדמו"ר האמצעי נ"ע הי' כפוף ג"כ והי' מאוהביו, רק לא הי' מקושר כ"כ. ועם אדמו"ר בשעל צ"צ נ"ע הי' ג"כ אוהב נאמן וכפוף לו, וגם הי' מחותנו (כי אדמו"ר הררי"ל נ"ע בן אדמו"ר צ"צ נ"ע הי' חתנו בזיווג ראשון, ונולד לו מבת הרר"ש, אדמו"ר הר"ר שלמה זלמן נ"ע מקאפוסט... ואדמו"ר הר"ר שלום דובער שליט"א מרעציצא). הוא הי' רושם דברי רבינו [הזקן] בטוב מאד, ורשימותיו נמצאים למאות ולאלפים ערך ארבעים ביכלעך. ובעת שעשה השידוך עם אדמו"ר [הצ"צ] מסר כל הכתבים לאדמו"ר, וזה הי' הנדוניא שלו. ואדמו"ר הגיה אותם והוסיף עליהם הגהות והוספות רבות. גם נמצא אצלנו ג' מכתבים יקרים מאדמו"ר הנ"ל אליו, שיש בהם הרבה דברים טובים ומועילים לעבודת השי"ת. חתניו היו הרה"ח המפורסם ר' נחום טובי' זלה"ה מפיראטין, והרה"ג המפורסם ר' שלמה זלמן זלה"ה רב דוויליז ליעלפלי וקריסלאווע.

⁴ וגם הי' גיסו (כמבואר בהע' הקודמת).

⁵ כך כותב הסופר יצחק יעקב ווייסבערג מקיוב ב'המליץ' (כ' תמוז תר"מ) וב'הבקר אור' (אדר-ניסן תר"מ): סח לי זקן נכבד אחד ממשפחת פ' מעשה שהיה בימיו, ביום ט"ו כסלו תרכ"ט מת בזה רב קדוש וחסיד אחד, ר' נחום טוביה זצ"ל, שהיה מו"צ לעדת רעטשיצא, עד אשר הובילוהו רגליו אל עירנו להתרפאות מהרופאים המפורסמים אשר בקרבה כו'.

ושמענו שהרה"ח ר' נחום טובי' מפיראטין זלה"ה למד ד"ח בימי עלומיו מהר"ר זלמן [ריבלין משקלאוו, ב"ר אלי' פלאטקיס]⁶.

אחד מסיפוריו של ה' פישל שניאורסון נבנה סביב דמותו של החסיד ר' נחום טוביה⁷, ובו קוראים אנו בין השאר:

..אחד גדול מבין החסידים... אמנם הגדולים שבין החסידים ידועים לרבים, אבל הם לא היו מפורסמים לא בחייהם ולא לאחר פטירתם, כפי שהיו ראויים לכך, מפני שעם כל גדולתם היו מתבטלים כעפרא דארעא לנוכח קדושתו הגאונית של הרבי. זהו מעין "שרגא בטיהרא", אור הנר, שאף אם הוא בהיר ביותר, נראה הוא חיוור ועלוב לנוכח אור השמש. והנה אחד מאלה הידוע ולא מפורסם למדי... זהו ר' נחום טוביה שהיה מקודם רב בפיראטין ואחר כך ברעציצה. החסידים היו קוראים לו רנ"ט. גדול היה האיש בתורה ובחסידות, יחד עם זאת היה איש תם ועניו להפליא. ובעיקר היה מלא תדיר דביקות עצומה, שאכלה ממש את גופו החלש... אין לשער את כוח הדביקות שלו. מעיז אני לומר, שדברי התורה והתפילה כאילו נחשפו לפניו במלוא עמקייהם האין סופיים, והיה הוא נמשך אחריהם מתוך מתיקות איומה והתבטלות מזעזעת שבדביקות ללא גבול. אולי זוהי הדרגה שקוראים בחסידות בשם "אהבה רבה בתענוגים"... שהיא מחוץ לכל גבול...

בפעם הראשונה ראיתיו, כשהוא בא עם הרבה מגדולי החסידים לחג השבועות לליובאוויץ. הוא הגיע יומיים לפני החג בשעה מאוחרת אחר הצהריים, הניח את החבילה שלו באכסניה, ובלי לנוח כלל, הלך מיד לבית הרבי, ובערב התפלל באולם הקטן תפילת מעריב בציבור... בצניעות ובחשאי התפלל תפילת מעריב בפניה דרומית מזרחית, עמד ללא נוע, פניו לכותל, וכתפיו רוטטות רטט חשאי ומשולהב... כשנגמרה

⁶ גם זה מדברי הבית רבי (ח"א פכ"ו). ועוד שם אודות הרה"ח ר' זלמן ריבלין משקלאוו: מחסידי רבינו [הזקן] נ"ע, ואח"כ התקשר לבנו אדמו"ר האמצעי נ"ע ואח"כ גם לנכדו אדמו"ר בעל צ"צ נ"ע. אחיו הי' הרה"ח המפורסם ר' ליב מאולע זלה"ה, אביו של הרה"ג החסיד המפורסם ר' אלי' יוסף זלה"ה מדריבין [בעל ה'אוהלי יוסף']. הר"ז הי' מחותנו של אדמו"ר האמצעי נ"ע, כי הרה"ק ר' מנחם נחום בן אדמו"ר נ"ע הי' חתנו. גם הי' מחותנו של הרה"ג ר' אברהם שיינעס זלה"ה כו'.

⁷ זהו הסיפור "למעלה מעשרה טפחים", שבקובץ 'חמשים סיפורים' (ירושלים תשי"ז), עמ' 411 ואילך. הסופר (שנולד בשנת תרנ"ה, ולדעה אחרת, תרמ"ז), כמובן שלא הכיר את החסיד רנ"ט, ואף אביו, הרב רש"ז מהאמיל, שנולד בשנת תרכ"ד, לא יכול היה להכירו היטב אלא רק לראותו בילדותו. אולם שניהם שמעו בוודאי מהאב הסב האדמו"ר מרעטשיצא, שהכיר את החסיד רנ"ט הן מתקופת הצ"צ בליובאוויטש והן מתקופת קאפוסט, גם היה קרובו, וגם שמע אודותיו מאנשי רעטשיצא, ששניהם כיהנו שם ברבנות.

התפילה וכל המתפללים (אף אלה המאריכים בתפילה כדרך החב"דיים) יצאו את האולם, נשאר הוא לבדו עומד בפניתו...

בין הבאים לחג לליובאוויץ היו גם בני עירו של הרב ר' נחום טוביה (רנ"ט) והם סיפרו לי דברים נפלאים ההולמים את האיש הגדול. לעתים תכופות קורה הדבר (מספרים הם), שהרב מאריך בתפילת הלחש שבמעריב ונשאר בבית הכנסת לאחר שכל המתפללים יצאו משם, וכשבאים למחרתו בבוקר להתפלל תפילת שחרית, מוצאים את הרב באותה הפינה אחוז כולו להבות הדביקות של אותה תפילה בלחש...

אחד מזקני החסידים היה אומר עליו, שאמנם נשמתו של רנ"ט נכנסה עם יום היוולדו לגוף שלו, אבל בעצם נשארה הנשמה כמלפני הלידה מעורה וקשורה בעולמות העליונים. ובשעת התפילה וההתעסקות בחסידות הוא נמשך למקורו העליון, ובקושי "חוזר" אחר כך לגופו שבעולם הזה.

והנה במקום רבנותו בפיראטין, ואחר כך ברעציצה, היה אומר בכל שבת לפני עדתו מאמר חסידות בשעת שלוש סעודות. המאמרים האלה היו עמוקים מאוד, עד שבדרך כלל לא היה גומר את המאמר בשבת אחת, אלא היה אומר ומרחיב אותו המאמר (בהמשכים רבים משבת לשבת) במשך שנה ויותר. בני עירו הראו לי שני ספרים עבים, שכל אחד מהם מכיל כתבי יד מכורכים של מאמרי רנ"ט. הספר האחד נקרא בשם "וידעת"⁸, היינו כתבי יד של המאמר (בהמשכים רבים) על הפסוק "וידעת היום והשבות אל לבבך", והספר השני נקרא "שמע ישראל", שהם כתבי יד מכורכים של המשכי המאמר על הפסוק "שמע ישראל ד' אלקינו וכו'". אכן, מבורך יהיה האיש, שיצליח להוציא בדפוס את שני הספרים המאמרים האלה ויזכה את הרבים מאורו הגנוז של האי גברא רבא.

⁸ בלקוטים ביאורים על תניא להחסיד רבי אברהם צבי ברודנא, הזכיר דרוש זה. וזה לשונו: ועל פי ההסבר על זה בדרוש וידעת הגדול (כתב יד) אות י"ב על פסוק כי אל דיעות ה'.

אגרת מכ"ק אדמו"ר הרש"ב על ענין קניית כתבי יד של הרנ"ט

[תרמ"ז]

ב"ה⁹ יום ד' ט"ז סיון

ליובאוויטש

כבוד ידידי עוז המפורסם ווח"ס נכבד י"א כו' מו"ה אשר¹⁰ שי'...

על דבר כתבי קודש הרנ"ט ז"ל הנמצאים בקאלאניע נאווע פאלטאווקע, לכבודו בנקל להשיגם, יען הקאלאניע הנ"ל קרובה היא למחננו ויארסט¹¹ על הדרך מניקאליעב לזנאמענקא, ובודאי יש לכבודו מכירים שמה.

ועל דבר הכ"ק הנמצאים אצל ב"ד הרר"א בקעשינוב¹², לפי דעתי אי אפשר להשיג משם.

נא מכבודו להשתדל להשיג הכ"ק של הרנ"ט (בי בודאי נמצא בהם כי"ק אדמו"ר זצוקלה"ה), וכמה שניצרך לשלם עבורם או יעלה הוצאות יודיעני, ואשלח לו אי"ה תיכף ומיד בתודה חמה...

יקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו וידידו עוז דו"ש מלונ"ח תכה"י.

שד"ב

⁹ נדפס באגרות קודש ח"ו אגרת א'קכח.

¹⁰ מו"ה אשר: גרוסמן מניקוליוב.

¹¹ ויארסט: מדה רוסיית, שהיא קצת יותר מקילומטר.

¹² ב"ד הרר"א בקעשינוב: בן דודי הר"ר אברהם [במהרי"ן, באדמו"ר הצמח צדק, הגר] בקעשינוב. לימים הי' מחותנו של רבינו, וחותנו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

בכתב יד נרשם אחר הדרוש קיצור הפרקים

- א. אור, כח, שפע.
- ב. מה שכתוב בכחך הגדול.
- ג. מהו אין סוף, ובחינת פשוט, שלא יתכן בו בחינת השינוי וההתפעלות.
- ד. ענין החלל ומקום פנוי, וענין אמיתית הפשיטות.
- ה. ענין עשר ספירות הגנוזות, וענין יחיד אחד וקדמון.
- ו. מחשבה אחת דטהירו עילאה וטהירו תתאה, וענין צלם ודמות.
- ז. שני פירושים בפסוק עוטה אור כשלמה.
- ח. ענין שלהבת הקשורה כו', וניצוץ היוצא מצור החלמיש, ובגילוי השכל מכחו ההיולי.
- ט. ענין הצמצום, והשלשה רשימות.
- י. שני משלים לענין הצמצום והרשימות, וסוד המלבוש.
- יא. ענין הנקודה של הרשימו, והקו וחוט, וההפרש בין ענין הצמצום לבחינת פרסא המפסיק.
- יב. ענין חסד וגבורה שבעצמות, ומדריגות דאין ויש, ומה שכתוב כי אל דעות כו', וענין ביטול היש.
- יג. כל פרטי הבחינות מטהירו עילאה עד האצילות.
- יד. ענין עקודים נקודים וברודים, וכל פרטי ה' בחינות כו', וענין תהו ותיקון.
- טו. ענין מקור היולי.
- טז. שורש ענין אורות וכלים, ובחינת מעלה ומטה, שהתחלקות מצד הכלים, והאור פשוט.
- יז. סתירה לזה ששרש הכלים מבחינת סובב כל עלמין כו', וענין הכאת אור מקיף בפנימי כו', ומהתעבות האור נעשה הכלי, וענין חומר וצורה שבכל אחד מהם.
- יח. ענין ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ובחינת השתלשלות עילה ועלול, ומעלה יתירה שיש בכלים על האורות.
- יט. ענין השתלשלות העולמות, והשתלשלות הספירות כו', ואיך שהכלים אחד המה, ושרש האורות בבחינת החכמה, ושרש הכלים בבחינת הכתר, וענין חיבור האורות והכלים משרש הרשימו שפועל ענין הקו וחוט, ושני בחינות במאין ליש בצורות הכלים, והכלים עצמן.

כ. מה שכתוב בדבר ה' שמים נעשו, ופרטי הבחינות שבדיבור.

כא. ענין בחינת הכלים, ומה שלא נזכר בעץ חיים ענין הכלים, ושם הוי"ה באורות, ושאר שמות בכלים, וזהו שאמר בעץ חיים שעשר ספירות דאצילות הם כלים בערך הנשמה המתפשט בהם, ומה שאמר בעץ חיים שנפש רוח נשמה חיה יחידה אינם מתלבשים בגוף זולת על ידי אמצעי מלבוש זך, ומה שאמר שלגבי האיך סוף נקרא אדם קדמון בשם גוף, ולגבי אדם קדמון נקרא האצילות בשם גוף, והאדם קדמון בשם נשמה, ומה שאמר דתחילת חיבור האורות וכלים בעקודים, ומה שאמר אל תטעה לומר כלים באדם קדמון.

כב. ענין עקודים נקודים ברודים באדם קדמון, מהבל דאדם קדמון יצאו עקודים כו', ענין אדם קדמון הסכם הכללי, ומה שאמר שבעקודים יצא כלי המלכות בראשונה, ויצאו האורות תחלה, וענין אור ישר ואור חוזר, ומה שאמר איך הכלים של הספירות, אף בעת חזרת אורותיהם כו', עם כל זה יש בהם שני מיני אורות, אור ישר ואור חוזר, וענין עלייתם, ומה שאמר ההארה ההכרחית כו', ונקרא בחינת אחר, ומעלה יתירה בעלייתה, ונקרא נשמות חדשות, ענין רצוא ושוב, וחטא בני אהרן, וכח המעלה מייך נוקבין, והקלקול על מנת לתקן, ומה שמבואר בתורה אור, דהתיקון בעקודים, ומה שמבואר במקום אחר בעצמות אור אין סוף, וענין שכירת הכלים, וענין עקודים, והמשלים לזה, וענין מיעוט האור וריבוי הכלים בתיקון, ומה שאמר בחכמה אתברירו.

כג. תהו זה תחת זה, ותיקון התכללות, ומה שאמר שבעיגולים היה גם כן בחינת התכללות, ובתיקון התלבשות, ובתהו בחינת הכתרים, והתיקון שם מ"ה, ומה שלא נתגלו בתיקון רק תשע ספירות בבחינת כל העשר ספירות, וההפרש בין התכללות דתהו, והתכללות דתיקון, וענין התחלקות שבתהו ותיקון, תהו זה תחת זה, ותיקון התכללות, ומה שאמר שבעיגולים היה גם כן בחינת התכללות, ובתיקון התלבשות, ובתהו בחינת הכתרים, והתיקון שם מ"ה.

כד. מה שאמר שבעיגולים החיצון שבכולם משובח כו', ומה שהעיגולים נקרא בשם נפש, והתיקון בא בבחינת פרצוף אדם, ויש בו בחינת אור ישר ואור חוזר, ומה שבנקודים יצא הכתר בתחלה, וענין שם מ"ה החדש, ומה שאמר שנזדווגו יחד ע"ב וס"ג, ומבין שניהם יצא שם מ"ה החדש, והכל נכלל בכח האדם קדמון, וענין ההתכללות וההתלבשות, וענין דרך מעבור, מה שאמר בדרוש כרובים, וענין השראה.

כה. [ענין ארבע בחינות, כלים גופין ולבושים והיכלות] ענין בחינת הגופין, ומה שנקרא עולם הבריאה בשם גופין, בפרד"ס ענין אצילות בריאה יצירה עשיה

שכלולים זה מזה, וכן בנפש רוח נשמה חיה יחידה, ולהבין מה שאמר שהאצילות נקרא בשם גופין, ובריאה יצירה עשיה בשם לבושין, ומה שאמר בזהר תלת עלמין, ופירוש הרמ"ז עולם האין סוף, והאצילות, ובריאה יצירה עשיה, ומה שאמר בעץ חיים, אדם קדמון נשמה, ואצילות גוף, ובריאה יצירה עשיה לבוש.

כו. שלשה מיני אדם, להבין מה שהבחינו לשלשה, ובפרט יש ארבע, אצילות בריאה יצירה עשיה, ומה שאמר שאצילות נקרא נשמה, וההפרש בענין הבחנה לשלשה בתלת עלמין, וענין שלשה מיני אדם, וענין ארבע, אש רוח מים עפר, וענין השרפים, ומה שאמר שלושים כלים דאצילות נעשים נפש רוח נשמה לבריאה יצירה עשיה כו', ומה שאמר כד אנת תסתלק כו'.

כז. מה שבעשיה בהסתלקות הנפש ישאר הגוף, ומה שאמר ולכבודי בראתיו [יצרתיו אף עשיתיו, אף הפסיק הענין] כו', וענין ארבע עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, ומה שאמר אבא מקנן באצילות כו', ומה שאמר מלכות דאצילות עתיק לבריאה, ומה שאמר שבינה דאצילות נעשה מסך כו', ומתפארת דבריאה כו', וענין הבל דגרמי.

כח. ענין הלבושים [שהם נבדלים לגמרי, ואיך יתכן לומר שלבושין תקינת לון], ומה שאמר ואחרי האש קול דממה כו', ומה שאור מקיף שורה על הלבושים, ולהבין מה שאמר שעולם העשיה עיקר בנינו מסובב כל עלמין.

כט. ענין ההיכלות [שהוא בעולם העשיה], ומה שאמר שהוא משירי המקיף, וענין השערות, ענין עתיק יומין ואריך אנפין, שניהם נקרא בחינת כתר, ומה שאמר שמדור הקליפות בין גופין ללבושין, וענין החשמ"ל, וענין קליפת נוגה, ומה שאמר בענין החשמ"ל שהוא הממוצע בין הקדושה לקליפת נוגה על דרך העטופים, ומה שאמר דהוא בחינת העור, בחינת הטוב מנוגה, ענין חשמ"ל, עליון או פנימי וחיצוני, ומה שאמר דמשכן קליפת נוגה דאצילות בבריאה.

ל. ענין אורות וניצוצות, רפ"ח ניצוצין.

דרוש וידעת

מהרב החסיד רבי נחום טוביה מפיראטין

זוקללה"ה נבג"מ זי"ע

(כ"א) ואחר שנתבאר למעלה בכללות ענין הכלים, שהמה המגבילים להאור דקו וחוט כו', מעתה יש להבין בפרטי המדריגות שבבחינת הכלים, על פי הידוע בספרי הקבלה, והוא הנקרא בחינת כלים וגופין ולבושים והיכלות. והנה בפרד"ס שער ד' פרק ו' כתב, שעולם הבריאה בכלל נקרא בשם גופין, וכך כתב בעץ חיים שער דרושי אבי"ע והובא בהדרת מלך פרשת משפטים כו'. ובעץ חיים שער ג' פרק ג'¹³ כתב, שאצילות נקרא בשם גופין, ובריאה יצירה עשיה בשם לבושין. ובכללות, למעלה מאצילות, כמו אדם קדמון ועקודים, הוא הנקרא בשם כלים, ובחינת אצילות בשם גופין, ובריאה יצירה עשיה בשם לבושין כו'. או על דרך זה הכלל, שגם אצילות בבחינת כלים יחשב, ובריאה בשם גופין, ויצירה בשם לבושין, ועשיה בשם היכלות, כמו שכתב בעץ חיים שם.

וביאור כל הדברים הללו, הנה נתבאר לעיל אות א' וב', בכללות ענין שם האור, שהוא על דרך משל כמו זיו ואור השמש, שהוא אור עצמו ופשוט, מושלל מכל גדר התחלקות פרטיות, כי איננה מוגבלת לומר עליו כי זה הוא כו'. כמו כן הנמשל למעלה בבחינת אור אין סוף, שהוא פשוט בתכלית, מושלל מכל גדר גבול. ואם כן, אין בו מצד עצמו איזה התחלקות פרטיות. ולפי מה שנתבאר לעיל, גם בבחינת האור דקו וחוט, שהוא אותו האור עצמו שלפני הצמצום, גם הוא מצד עצמו פשוט בתכלית, ואינו בבחינת ההגבלה כלל. ועל כן, אין בו חס ושלוש שום התחלקות המדריגות כלל וכלל. והגם שהוא בבחינת האור המשוער בעשר ספירות, כמו שנתבאר לעיל אות זי"ן, אך מצד עצמותו, הוא פשוט בתכלית, מושלל מכל גדר גבול והתחלקות מדריגות פרטיות. ולזה הוא ענין ובחינת הכלים, שהמה המגבילים, ועל כן יבא ממילא בחינת ההתחלקות פרטיות דעשר ספירות, כתר חכמה בינה וחסד גבורה תפארת כו'.

וכמשל אור הנפש, מצד עצמה, הוא פשוטה בתכלית, עד שלא יתכן לומר בה מצד עצמה שום בחינת התחלקות פרטיות הכחות. ועל כן, להיות בה התחלקות הכחות, כתר חכמה בינה וחסד גבורה תפארת כו', הנמצאים בנפש גם קודם בואם לגוף כידוע,

¹³ עץ חיים שער ג פרק ג.

זהו הנקרא בחינת הכלים דווקא, (והיינו בנפש עצמה, ולא מצד איברי הגוף כו'). שענין הכלים הוא הגבלת האורות, להיות נמצא אורות פרטיים, שזהו ענין מציאות כחותיה כו', ואין זה מצד ענין השלימות שיש בנפש, שמושלמת בתכלית השלימות, לא נחסר כל בה. דוודאי, מצד בחינת השלימות, לא צריך כלל לומר בה ענין הכלים, שיש על כל פנים ענין דבר נוסף על האורות, מצד בחינת מהות אחר, שמצדו יבא ענין ההגבלה באורות, (הגם שמתאחדים האורות בכלים, כמו שיתבאר), וכמו שנתבאר לעיל בענין הרשימו, שהוא כח המגביל כו'. ואין זה בבחינת השלימות, שלא נחסר כל, והיינו שיכול להיות שני הפכים בנושא אחד, דהיינו שאין כח הבלי גבול וכח הגבול, שני בחינות שונות, להיות כל אחד נוסף על זולתו. וכמו בעשר ספירות דאור המשוער בעצמות, שהוא בחינת אור אין סוף הפשוט, וסוד המלבוש, דאחדות פשוט הוא, בעצמות אור אין סוף שלפני הצמצום. ושני בחינות שמות הללו, דאור אין סוף וסוד המלבוש, אין זה רק מפני שלאחר הצמצום, שהסתיר את בחינת השלימות כמו שנתבאר לעיל, ואז כח הבלי גבול וכח הגבול, שני בחינות שונות, להיות כל אחד נוסף על זולתו כמו שיתבאר. ועל כן, גם שרשם בעצמיות, מכנים לשני שמות דאין סוף וסוד המלבוש. ובאמת, בעצמות ממש, אחדות פשוט הם, וכמו שנתבאר לעיל אות י"ב וי"ג בענין אין ויש האמיתי כו'.

ועל כן, חס ושלום לומר בעשר ספירות הגנוזות בעצמות שלפני הצמצום, ענין אורות וכלים, כי זהו הכל בבחינת השלימות, ואין דבר אחד נוסף על זולתו, רק הכל אחדות פשוט בתכלית הפשיטות כו', ולא נמצא כח זה דבחינת השלימות, בשום דבר, זולתו עצמותו יתברך שלפני הצמצום. כי אם, בכל דבר זולתו יתברך, אין זה רק בבחינת אורות וכלים, שדבר אחד נוסף על זולתו. ואם כן, בנפש, שהוא אור פשוטה כנזכר לעיל, ובחינת הכחות הנמצאים בה, בוודאי זהו מכח הנוסף על אור פשוטה, והיינו בחינת הכלים המגבילים שבאור הנפש עצמה, גם קודם בואה לגוף, (מלבד מציאות איברי הגוף, שיתבאר אם ירצה ה'). ושרש הכלים הללו, אין זה בכח הנפש עצמה (כנזכר לעיל, שאין בה בחינת השלימות), כי אם מצד כח אלקי, למעלה מן מהות ועצמות הנפש, והיינו מכח הרשימו, מקור ההיולי דקו וחוט, כמו שנתבאר לעיל.

והנה הכלים הללו שבנפש עצמה, בוודאי אינם כלים המסתירים את אור הנפש, להיות משנים מהות האור, כי אם שמגבילים להיות אור מוגבל באיזה פרט, כתר חכמה בינה וחסד גבורה תפארת כו'. אבל בכל כח וכח, גם כמו שהוא כבר מוגבל, נראה בו בחינת הפשיטות דאור הנפש. והראיה, שבכח אחד, יכלה כל הנפש, וכמו שמבואר באמרי בינה, שכל עצם, בלתי מתחלק, והיינו שבכל חלק יש כל העצם. והוא כנזכר לעיל, שאין הכלים דנפש עצמה, משנים מהות האור, כי אם זהו הכל עצם האור, ועל כן,

בכל חלק, יש כל העצם, וזהו שבכל כח וכח, יכלה כל הנפש. והגם שלכאורה אין זה ראייה כל כך, מכליון הנפש בכח פרטי, לומר מצד זה שבכל כח יש כל העצם דאור הנפש, כי הרי כל עיקר הכליון הזה הוא שתצא נפשו מגופו, וידוע דלא זהו כל מהות ועצמות הנפש, במה שהגוף יחיה ממנה, (ועיין בדרוש המתחיל והתהלכת¹⁴ כו' באריכות). דאם כן, איך היה נמצא נפש בלא גוף. רק, שזהו מצד כח להחיות, הנמצא בו בנפש. וגם כח להחיות זה, אינו מוכרח מצד עצמו להחיות הגוף, כי הרי כלול הוא בנפש עצמה, גם קודם בואה לגוף. רק, שכח להחיות, זהו כשבאה בנפש בגוף, אז הגוף יחיה ממנו. ואם כן, כל עיקר הכליון, אינו אלא בכח להחיות כמו שנמצא בגוף, ואיננה שייך למהות ועצמות הנפש כלל.

אך הנה, אדרבה, מזה עצמו הראיה מוכרחת, שבכח אחד יש כל מהות ועצמות הנפש, דהרי כלה יכלה כל עיקר החיות שנמצא בגוף, ואין זה רק מצד ששב הכח אל עצמותו, שהוא מהות ועצמות הנפש ממש. והגם שלפי מה שנתבאר לעיל, בענין הצמצום שיש בין בחינת אדם קדמון לעשר ספירות דאצילות, דהיינו להעלים האור העצמי שבבחינת אדם קדמון, שעל ידו יוכלו העשר ספירות דאדם קדמון כאחד, ובבואם מן הכלל דאדם קדמון אל הפרט דעשר ספירות דאצילות, יתעלם האור הזה, (וכמו שמבואר בדרוש המתחיל להבין ענין הצמצום כו'). ואם כן, קשה במכל שכן, דהלא גם באדם קדמון יש עשר ספירות כידוע, ואף על פי כן, מפני שיוצאות מן הכלל אל הפרט, צריך להיות בחינת הצמצום. ומכל שכן, אם נאמר שאור הנפש הוא פשוטה כו'. ואם כן, בוודאי צריך להיות ענין צמצום והתעלמות אור מהות ועצמות הנפש, בבואה אל הפרט דכחות כו'. ואם כן, איך נאמר שיש בכל כח וכח, ממהות ועצמות הנפש כו'.

אבל באמת, אין זה קושיא כלל, מפני שני טעמים. הראשון, על דרך מה שנתבאר לעיל אות י"א, דאין הצמצום, בחינת שינוי המהות כלל, כי אם, יש כל בחינת העצם גם לאחר הצמצום, רק שכח העצם בא בפרט זה דווקא, וכמו שנתבאר לעיל באריכות. והיינו כנזכר לעיל, שבכל חלק, יש כל העצם. והטעם השני, שאין זה רק בין אדם קדמון לעשר ספירות דאצילות, והוא מפני שבחינת אדם קדמון הוא בחינה המשוער באופן זה דווקא. ועל כן, להיות בא באופן אחר, כמו עשר ספירות דאצילות, הוא ענין שינוי המהות כו'. אבל באותו אופן עצמו, אין הכלים משנים מהות האורות כלל, כמו באדם קדמון עצמו. וכן בעתיק יומין ואריך אנפין וגם בעולם האצילות, אין הכלים משנים כלל מהות האורות שלהם, והיינו להיות כל עיקר מציאות האורות הוא לאופן

¹⁴ מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תשסו.

זה דווקא, ומזה עצמו סיבת התהוות הכלים, כי מהתעבות האור נעשה הכלי, כמו שנתבאר לעיל אות י"ט באריכות כו'.

ואם כן, בנפש עצמה, יתכן להיות הכלים, שאינם משנים כלל מהות האור דנפש עצמה. ועל כן, בכל כח וכח, יש כל מהות ועצמות הנפש. ונמצא על כל פנים מכל הנזכר לעיל, שאין הכלים משנים מהות אור הנפש, רק שהמה בחינת מגבילים, להיות יתכן שמות פרטיים באור הנפש, כמו כתר חכמה בינה חסד גבורה תפארת כו', ונקרא זה גשמיות שברוחניות, שהוא מה שהרוחניות נתפסת להיות במהות איזה דבר, לומר עליו כי זה הוא. אבל הרוחניות לבדו, אינו נתפסת באיזה מהות כלל, לומר עליו כי זה הוא. ועל דרך מה שכתב בעץ חיים שער העקודים פרק ג' וזה לשונו, דודאי, שבחינת הכלים היה בכח, אף כי לא היה בפועל, בתוך האור, כי היה בבחינת אור היותר עב וגס, רק שהיה מחובר בו בעצם היטב. ורוצה לומר, במה שכתב היותר עב וגס, היינו גשמיות שברוחניות, שיכול להיות נתפס על ידו באיזה מהות דבר מה, רק שמחובר בו בעצם היטב, וכנזכר לעיל, שאינם משנים מהות האורות, וכל העצם בהם כו', (מה שאין כן בבחינת גופין ולבושין והיכלות, כמו שיתבאר).

והגם שלכאורה לפי לשון העץ חיים משמע, שגם סיבת כל עיקר מציאת הכלים, הוא מצד האור, ולא מאיזה שרש אחר, אך באמת, שרש הכלים ברשימו, ושרש האורות בקו וחוט. אך סיבת מציאת הכלים במהותם, הוא מצד האורות, והיינו בכח הרשימו שבקו וחוט. וכמשל בענין סיבת הסיבות, ועילה ועלול, וסובב וממלא כו', ודי למבין. ואם כן, גם בנפש, סיבת הכלים המה מצד אור הנפש בעצמה, שזהו מהתעבות האור נעשה הכלי. אך שרש הכלים, בוודאי אין זה מצד אור הנפש בעצמה, כי אם דבר נוסף בה מצד כח הרשימו שלפני הקו וחוט כנזכר לעיל, ודי למבין.

ומכל הנזכר לעיל, יובן הנמשל למעלה, באור דקו וחוט שלאחר הצמצום, שהוא מצד עצמו, מושלל מכל גדר ההגבלה, ועל כן אין בו מצד עצמו בחינת התחלקות פרטיים, כי אם שזהו בחינת הכלים המגבילים דוקא, שהם דבר נוסף על עצם האור, מצד שרשם ברשימו. ולהיות שכל עיקר האור דקו וחוט, הוא להיות בא בגילוי העשר ספירות, ועל כן אין הכלים משנים מהותו כלל וכלל, כי מהתעבות האור נעשה הכלי. וזהו שכתוב אני הוי"ה לא שניתי, שבחינת הוי"ה, הוא העשר ספירות בכלל, אין בהם שינוי כלל, גם מצד הכלים. ולפי מה שאמר בפרד"ס ועץ חיים, דשם הוי"ה, באורות דעשר ספירות. ושאר שמות, בבחינת הכלים. זהו שכתוב, כי הוי"ה הוא האלקים, ואין שינוי כלל כו'.

ומפני הטעם הזה, דהכלי עם האור, עצם אחד הוא, בלי שינוי המהות כלל, ועל כן לא נזכר בעץ חיים דרוש אבי"ע ענין הכלים כלל, רק בחינת גופין ולבושין והיכלות. כי מה שנזכר תחילה, נפש רוח נשמה, הוא עצמו מציאת הכלים, וכמו שכתב בעץ חיים שער דרושי אבי"ע פרק ב', וזה לשונו, אמנם, בערך האין סוף, נוכל לכנות בשם מדות וספירות, גם אל הנשמה כו', וכנזכר לעיל בכלים דנפש עצמה. וכך כתב בפרד"ס שער ד' פרק ו', וזה לשונו, כי האצילות, שהם עשר ספירות, הם כלים, בערך הנשמה המתפשט בהם. ועם כל זה, הנשמה והכלים, מתייחדים יחוד גמור. והאצילות, נשמה אל הבריאה כו', (וכמו שיתבאר). ואפשר לומר שזהו שכתב בעץ חיים שער ג' פרק ג', כי הנפש רוח נשמה אינם מתלבשים בגוף, זולת על ידי אמצעי, מלבוש זך, לכל אחד, והכל נקרא עצמות, וזהו ענין הכלים, (וכמו שיתבאר אם ירצה ה').

ומעתה יש להבין מה זה הנקראים בשם כלים (ולא בשם גופין ולבושין והיכלות, שיתבאר אם ירצה ה'). דהנה מבואר בעץ חיים שער ג' פרק ג', דלגבי אין סוף העליון, גם בחינת אדם קדמון נקרא בשם גוף. אך לגבי אין סוף שבאדם קדמון, האצילות נקרא בשם גוף, ואדם קדמון נקרא בחינת נשמה כו', (וכמו שיתבאר אם ירצה ה') לקמן בסיעתא דשמיא). ואם כן, באדם קדמון הוא בחינת הכלים, שאין בזה שינוי המהות כלל. ובאמת, נתבאר בעץ חיים¹⁵, דתחילת חיבור האורות בכלים הוא בעקודים, והוא מפני שבאדם קדמון עצמו אין זה בחינת כלים, רק שרש הכלים, ומהבל הפה דאדם קדמון יצאו בחינת עקודים, כמו שאמר בעץ חיים.

והענין הוא, דוודאי כל עיקר ענין הקו וחוט הוא להיות בא בהמשכה ומציאת הגילוי, שיהיה כמו כל ערך המדריגות שנמצאים עתה, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, וכמו שאמר בעץ חיים¹⁶, דכל עיקרו של הקו וחוט, היינו להיות מעלה ומטה. ונתבאר לעיל באריכות, אות ט"ז, והוא דהגם שהאור דקו וחוט עצמו הוא אותו האור שלפני הצמצום, אך להיותו אחר הצמצום והרשימו כנזכר לעיל, כל עיקרו, להיותו בא בכל הפרטים, הוא על ידי כח הרשימו הפועל בו, שמזה בא בדרך אורות וכלים, וזהו בחינת אדם קדמון בדרך כלל. והגם שכתב בעץ חיים¹⁷, אל תטעה לומר חס ושלום בחינת כלים באדם קדמון, אך בהג"ה שם, דייק לשון כלים דווקא, דהיינו כלים פרטים, רק שאינו אלא על דרך בחינת העקודים, שעקודים בכלי אחד לבד. וכמו שנתבאר לעיל

¹⁵ שער ו פרק א.

¹⁶ שער א ענף ב.

¹⁷ שער א ענף ד.

אות י"ד, דעקודים הוא בחינת אדם קדמון כו', ואותו הבחינה דאדם קדמון, הוא נושא כל הפרטים, וכמו שאמר, דרגלי אדם קדמון מסתיימים בעשיה.

ועל כן, באמת, כל עיקר ענין דעקודים ונקודים וברודים, כולם בבחינת אדם קדמון, וכמו שנתבאר לעיל בעץ חיים, דמהבל הפה דאדם קדמון יצאו עקודים, ומהסתכלות עינים דאדם קדמון יצאו נקודים, ובחינת התיקון הוא משם מ"ה דמצחא דאדם קדמון כו'. ומה שנתבאר לעיל דעקודים באדם קדמון דווקא, מה שאין כן נקודים בעתיק יומין ואריך אנפין, היינו בדרך כלל, על שם שכל עיקר ענין אדם קדמון הוא הנושא הכל בנושא אחד, וזהו גם כן בחינת העקודים, שעקודים בכלי אחד. ונמצא, בחינת מהות ועצמות דאדם קדמון, נגלה בבחינת העקודים, כי זהו כמהותו ממש. וזהו שכתב, מהבל הפה דאדם קדמון, (כמו שמבואר בביאורי זוהר פרשת נח¹⁸, בענין פומא דאימא כו'), כי כמשל אבר הפה, אינו דומה לשאר איברי הגוף, כי הרי כל איברי הגוף מכסים על אור חיותם. והראיה, באברים הפנימיים, שיש בהם שבנקב משהו, טריפה. מה שאין כן אבר הפה, דווקא כשפותחו, אז יפעול בו הכח שבנפש המתלבש בו, שהוא בחינת הדיבור, והוא שמורה על שבו יבא בגילוי דווקא, ולא בבחינת הסתר והעלם כו'.

ומזה יובן בדגומא לענין הפה דאדם קדמון שבעקודים, יצא בגילוי, כמהות דאדם קדמון עצמו. ועל כן, עקודים בכלי אחד. וגם על דרך מה שנתבאר לעיל אות כ' בענין הבל הפה, שהוא בבחינת אור פנימי בבחינת פנימיות, דהיינו בגילוי דווקא, כידוע. מה שאין כן נקודים, הוא בהסתכלות העינים דאדם קדמון. וידוע, דהסתכלות עינים הוא בבחינת מקיף, וכענין הידוע, בראיית פני רבו ברגל כו'. וידוע, ענין המקיף, שהוא בדילוג הערך, ובבחינת העלם והסתר דווקא, ולא נגלה מהותו כלל. וזהו שנקודים בעתיק יומין ואריך אנפין, שיש מסך מפסיק בין אדם קדמון לעתיק יומין ואריך אנפין, כמו שנתבאר לעיל אות י"ג.

אבל באמת, בחינת אדם קדמון נושא את כל הפרטים, וכנזכר לעיל, דרגלי אדם קדמון מסתיימים בעשיה. רק, ההפרש, בין גילוי להעלם כנזכר לעיל. ועל כן, בשער היחוד, קרא לאדם קדמון בשם רצונות הנעלמים, וכמו שנתבאר לעיל אות י"ג. וביאור הענין על פי מה שנתבאר לעיל אות י"ג בשם הדרוש דג' מיני אדם, שבחינת אדם קדמון הוא הסכם הכללי. והנה בוודאי, כל הפרטים שיבאו אחר כך, כולם ישנם בכלל ההסכם הכללי. כי מה שלא היה בהסכם מתחלה, לא יבא אחר כך כלל וכלל. ונקרא ההסכם

¹⁸ טז, א.

הזה, בחינת חומר היולי, שלובש הצורות אחר כך, על דרך מה שאמר הרמב"ן, כמו שנתבאר לעיל אות ט"ו. ובחינת הצורות, היינו הגילויים, כנזכר לעיל אות י"ט.

והנה על דרך משל, באדם, הנעשה הסכם בלבו, לבנין איזה היכל המוכשר בעיניו. שבחינת ההסכם הזה, נושא כל הפרטים, שבהבנין כאחד, בלי שום התחלקות פרטים. ואחר כך, עולה ברצונו לצוות לבונים, לבנותו בנין כזה. שעל כל פנים, גם הרצון וציווי הזה, הוא על דרך ענין ההסכם הכללי שנושא כל הפרטים כאחד, רק ההפרש, בין העלם לגילוי בפועל. כי ההסכם הוא בהעלם לבו, והרצון לצוות לבנות, היינו לבא לפועל, שהוא בגילוי. ואחר כך יצוה לאסוף כל פרטי צרכי הבנין, קורות וקרשים וחלונות וכי האי גוונא, שהדברים מצד עצמן משונים זה מזה בהתחלקות מדריגות נפרדות. ואחר כך, כשיבנהו הבנין מכל הדברים הנפרדים, אז נשלם ההסכם שהיה בלבו ממש כו', ודי למבין.

ויובן מזה הנמשל, למעלה. דבחינת אדם קדמון הוא ההסכם הכללי לכל פרטי הנמצאים, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין. ועל דרך הכלל, היינו ההסכם הכללי דעשר ספירות. ויש בזה גם כן ענין ההגבלה דכח הרשימו, כי היינו ההסכם הכללי דעשר ספירות באורות וכלים. ואם כן, ראשית מציאת הכלים באדם קדמון, רק מפני שכל עיקר מציאת ההגבלה דכלי, הוא כשכבר בא בגילוי בפועל דווקא, וכנזכר לעיל אות י"ח וי"ט, דשרש הכלים הוא ברשימו, שהוא רק כח ההגבלה, ולא מציאת כלי ממש. ואם כן, יובן, שגם באדם קדמון, לא נשלם עדיין מציאת ההגבלה דכלים. וזהו שכתב בעץ חיים שער העקודים¹⁹, וזה לשונו, בוודאי, שבחינת הכלים היה בכח, כי היה בבחינת האור היותר עב וגס, רק שהיה מחובר בו בעצם היטב, ולכן לא נגלה בחינתה כו'. וכשחזרו לעלות כו', הנה אותן אורות, בחינת הכלים, שהוא יותר עב, קנה עתה עביות יותר, ועל כן לא יוכל לחזור גם הוא למקורו כבראשונה, ונתפשט האור הזך ממנו ועלה למקורו, ואז ניתוסף באור העב כנזכר לעיל עביות יותר על עביו, ואז נגמר ונשאר בחינת כלי כו', עד כאן לשונו. והיינו שכל עיקר שלימות בחינת ההגבלה דכלי, הוא בעקודים, שהוא על דרך משל הנזכר לעיל, ברצון, לצוות בפועל. וזהו שאמר בעץ חיים שער מטי ולא מטי²⁰, דבחינת הכלי דעקודים הוא בחינת כתר, דהיינו ענין הרצון בפועל, להביא אורות דעשר ספירות בפועל, וכמו שאמר בעץ חיים

¹⁹ פרק ג.

²⁰ פרק א.

שער העקודים פרק ג', כי כוונת המאציל היה להיות הכלים, להלביש האור לצורך המקבלים כו'.

והענין הוא על דרך משל הנזכר לעיל, בבחינת ההסכם שבלב האדם, שגם שבחינת ההסכם, הוא תנועה מוגבלת, מעצמיות אור הנפש הבלתי מוגבל, כי על כל פנים מוגבל הוא בהסכם לפרט זה. אך כשההסכם עדיין בלבו, יש לו חיבור עם עצמות אור נפשו ממש, שטרוד בו בכל עצמו, וכמו מחשבת עיון שכלו לעצמו, שאינו בערך אז להביאו לגילוי לזולתו, כי טרוד לעצמו, כידוע. וזהו שאמר בעץ חיים²¹, בחיבורו עם האור שהיה מחובר בו בעצם היטב, ולכן לא נגלה בחינותה כו', כי אינה בערך המקבלים כו'. אבל בהסתלק האור העצמי, אז יכול להביאו לגילוי, לזולתו המקבל הימנה. והנה מה שבא בגילוי, הוא עצמו אותו ההסכם שהיה בלבו, שהיה מוגבל גם לעצמו כנזכר לעיל, שזהו מה שאמר בעץ חיים, כי היה בבחינת היותר עב וגס, רוצה לומר, תנועה מוגבלת כו'. אך עתה, קנה עביות יותר, כי נעשה מוגבל בפועל, כי נתפשט האור הזך ממנו, ועלה למקורו כו'. ועל כן, אז נגמר בחינת ההגבלה דכלי כו', ודי למבין.

אך אם כן, לא יובן על דרך מה שנתבאר לעיל בבחינת הכלים, שאינם אלא מגבילים, ולא יש בהם שום העלם והסתר, כי אם כל מהות עצמות האור נגלה על ידם כו'. דהרי בכאן משמע, שאי אפשר היה להתהוות הכלים דעקודים, בלתי התפשטות האור הזך ממנו. ועוד זאת, שגם בהתפשטות האור אחר כך בהם, נאמר בעץ חיים שם, שאינו רק בבחינת תשע ספירות האחרונות, ולא בבחינת הכתר, כי נשאר למעלה במקורו, בהסתלקותו כו', (והיינו באורות, כמו שכתב שם, כי הכלי אינה אלא אחד). ועל פי משל הנזכר לעיל, דעל כל פנים, אותו בחינה שיש לו שייכות אל עצמותו ממש, שהוא מה שטרוד בו, שמצד זה אינו יכול לבא בגילוי לזולתו המקבל הימנו, לא יתכן שיתעורר עוד הפעם להיות בגילוי, דאם כן, יהיה כמו בראשונה, טרוד לעצמו כו'. כי אם, שאחר הסתלקות כל טרדתו, יכול להביא למקבל ולגלות לו כל פרטי רצונותיו וכחותיו, אבל לא אותו כח עצמו שיש בו מצד עצמו, בטרדתו במחשבתו לעצמו, שאינו יכול להביא בגילוי כלל, כי הוא היפך ענין הגילוי, כידוע.

אך באמת, אין זה סתירה כלל, דעל כל פנים, התפשטות האורות שיבואו אחר כך בגילוי בכלי ההגבלה, בא כל עצמם לגילוי, ולא בבחינת הסתר והעלם ושינוי המהות, (כמו ענין גופין ולבושין כו', שיתבאר אם ירצה ה' בסיעתא דשמיא). והנה, הגם שבעקודים, נתבאר לעיל, שהוא כלי אחד לבד, אף על פי כן, נאמר בעץ חיים,

²¹ שער העקודים פרק ג'.

שבעקודים, יצא כלי המלכות בראשונה כו'. נתבאר זה בשער מטי ולא מטי²², וזה לשונו, אף על פי שבארנו, היות בכלי זה מציאת כלי מלכות ויסוד כו', לא מפני זה יקראו עשר כלים, כיון שעדיין לא יש היכר להיותן עשר ספירות כו'. רק הענין הוא כדמיון כלי ארוך כו'. וכמו שכתב מקודם לזה, וזה לשונו, כי כאשר האור מסתלק מחלק היו"ד של הכלי, אשר יקרא אחר כך בשם בחינת מלכות כו', ודי למבין. והענין הוא במה שכתב, כדמיון כלי ארוך כו', דהיינו ההגבלה הנושאת כל הפרטים כנזכר לעיל. ומפני שהוא בהסתלקות האור, דהיינו בבחינת אור חוזר כו', והיינו בחינת השלילה מבחינת הגילוי, ונתבאר לעיל אות ט"ז, דבבחינת השלילה, כלי המלכות בראשונה כו', וכמו שנתבאר לעיל בענין אור אין סוף, למעלה מעלה כו', והיינו כלי המלכות שיהיה אחר כך בסדר עשר ספירות באורות וכלים כו', ודי למבין.

ויובן לפי מה שאמר בעץ חיים, מה שנתבאר לעיל אות ט"ז, דעקודים, אף שהוא בבחינת יושר, עיקרו בבחינת אור חוזר. והיינו, שעיקר סיבת הכלי דעקודים, הוא מצד הסתלקות האור הזך דעשר ספירות. ומה שאמר בעץ חיים, דבעקודים, יצאו האורות תחילה כו', ורוצה לומר, דעיקר מציאת הכלי, נראית מציאותה מצד האור, והיינו מצד הסתלקות האור הזך הנזכר לעיל, כמו שאמר בעץ חיים. וזהו שנתבאר לעיל, שהוא בסוד הנקודה של הרשימו, כי הרשימו הוא מסיבת הסתלקות האור, שזהו עצמו העושה עביות בהאור המתפשט אחר כך, וכמו ענין הקו וחוט, וכן בכלי העקודים. (מה שאין כן בעקודים, כמו שיתבאר אם ירצה ה'²³).

(כ"ב) ומעתה הנה מובן בכל עיקר ענין ובחינת העקודים, שהוא אמיתת המקור לכל הפרטים שימצאו אחר כך, ונכללו בכלל בבחינת העקודים, כי הנה בבחינת העקודים יש בחינת אור ישר ואור חוזר, כמו שכתב בעץ חיים²⁴, והיינו שתחלת גילוי האורות מלמעלה למטה הוא בחינת אור ישר, והסתלקותם לסיבת מציאת הכלי כנזכר לעיל הוא בבחינת אור חוזר. ונתבאר בעץ חיים שם וזה לשונו, איך הכלים של הספירות, אף בעת חזרת אורותיהן והסתלקותם אל המאציל, עם כל זה יש בהם שני מיני אורות,

²² פרק א.

²³ קיצור פרק כא: ענין בחינת הכלים, ומה שלא נזכר בעץ חיים ענין הכלים, ושם הוי"ה באורות, ושאר שמות בכלים, וזהו שאמר בעץ חיים שעשר ספירות דאצילות הם כלים בערך הנשמה המתפשט בהם, ומה שאמר בעץ חיים שנפש רוח נשמה חיה יחידה אינם מתלבשים בגוף זולת על ידי אמצעי מלבוש זך, ומה שאמר שלגבי האין סוף נקרא אדם קדמון בשם גוף, ולגבי אדם קדמון נקרא האצילות בשם גוף, והאדם קדמון בשם נשמה, ומה שאמר דתחילת חיבור האורות וכלים בעקודים, ומה שאמר אל תטעה לומר כלים באדם קדמון.

²⁴ שער העקודים פרק ו.

אחד הנקרא אור חוזר, (וכמו שכתוב מקודם לזה, שבחזרתם לעלות, נמשך להם האור בבחינת אור חוזר כו'), והשני, אור הנשאר בכלי, הנקרא רשימו כו', מבחינת האור ישר הנזכר לעיל.

והענין הוא על דרך שכתב בעץ חיים²⁵ וזה לשונו, דע כי אין ספק כי לעולם השגחת השפעת המאציל בנאצלים אינו נפסק אפילו רגע אחד, ואף גם בהיות פגם בתחתונים כו', עם כל זה, השגחת הארה העליונה המוכרחת להחיות התחתונים די סיפוקם, אינה נפסקת כלל כו', וקרא זה בשם בחינת אחור, עיין שם. עוד שם, שאחר עלותם ונגמר הכלי, בשוב האורות בבחינת אור ישר, יש בהם תוספת מעלה כו', וקרא זה בשם נשמות חדשות. מה שאין כן בחינת אחור ורשימו הנזכר לעיל, אמר שם, דהיינו מפני שלא יחפוץ בהשחתת עולם, ומאיר שיעור שפע חיות ומזון הראוי לעצמן לבד, ולא נשמות חדשות כו'.

וביאור הענין על דרך מה שאמר בעץ חיים²⁶, כי גם בבחינת העקודים, מצד עליית האורות, הוא על דרך ענין שבירת הכלים, שיתבאר לקמן אם ירצה ה' בנקודים, רק שהיה הקלקול על מנת לתקן כו'. דהנה כל עיקר ענין בריאת העולמות, הוא מפני שנתאוה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים, דהיינו שלא יהיה גילוי האור האלקי מלמעלה למטה הנקרא בחינת אתערותא דלעילא, בלתי שיהיה אתערותא דלתתא מלמטה למעלה, וכמו שנתבאר לעיל אות י"א, דהיינו ענין הזדככות הכלים, שלכן קדם שרש הכלים למציאות האורות, וכנזכר לעיל, דשרש הכלים ברשימו, ושרש האורות בקו וחוט כו'.

וכללות ענין הזה נכלל במקור הכללי, דהיינו בחינת העקודים. ועל כן, האורות נסתלקו בבחינת אור חוזר, דהיינו להורות על ענין הזדככות הכלים מצד עצמן, ולא מצד האורות שבבחינת אור ישר, כי זהו מכח העליון מלמעלה למטה, וכמו שכתב בעץ חיים²⁷, דאור ישר הוא כולו רחמים וחסד כו'. ועל כן, נסתלקו האורות שבבחינת אור ישר, וחזרו למאצילן, דהיינו שלא להיות מאירים בדרך הכרח בהכלים, רק שנמשך להם האור דאור חוזר, להיות בהם כח העלייה בתשוקה ורצוא שבכוסף נפשם, לעלות מעלה מעלה. ונמצא כח הרצוא זה, בבחינת הכלים. דהיינו על דרך מה שמבואר בדרוש דמיתת בני אהרן, שחטאם היו על שהיה להם כליון נפשם, בהסתלקות האורות

²⁵ שער העקודים פרק ז.

²⁶ שער העקודים פרק ה.

²⁷ שער העקודים פרק ו.

מן הכלים. מה שאין כן, מסירת נפש האמיתי, הוא בכח הכלים דווקא, להיות הכלי מתאחד עם האור, ולא יופרדו זה מזה, ויהיו שניהם יחד בבחינת העלייה והכוסף החזק, כמו שמבואר בדרוש המתחיל וכל²⁸ הלבבות יראוך כו', אשר מצד עלייה זאת, בחיבור הכלים עם האורות, ממילא יהיה השוב אחר כך, בגילוי האורות בכלים בתוספת אור רב ונעלה יותר. מפני שידוע, שגם ענין אתערותא דלתתא הנזכר לעיל, בא מצד כח המעלה, בגילוי האור בדרך אור ישר, מלמעלה למטה.

ועל כן, היה גם בעקודים מתחילה, גילוי האורות בבחינת אור ישר. אך נסתלקו, לסיבת גמר הכלי, דהיינו שלא יהיה האור מכריח את הכלי, שאין זה תכלית המכוון של הכלי, כי אם שיהיה לה מצד כח עצמה, ענין הזדככות ואתערותא דלתתא כנזכר לעיל, שזהו המשכת בחינת אור חוזר, והאורות דאור ישר הנמשכים בתוספת רב אחר כך. וזהו כל עיקר עבודת הבירורים דתורה ומצות, לסיבת הזדככות הכלים, עד לעתיד לבא, שיהיה גילוי האורות בבחינת אור ישר, מלמעלה למטה בתוספת אור רב, ולא יהיה בדרך בירור והזדככות, כי אם על דרך שהיה בתחלה, מצד כח האורות עצמם, רק שיהיה בתוספת אור רב, כמו שאמר בעץ חיים, וכמו שכתוב, ונגלה כבוד הוי"ה, וכתוב והסירותי כו', ונתתי לכם לב בשר כו', ואת רוחי אתן בקרבכם כו', כולם ידעו אותי כו', וכי האי גוונא כמה כתובים המוכיחים על זה.

וזהו כל עיקר ענין העקודים, שהיה הקלקול דהסתלקות האורות מן הכלים, על מנת לתקן, שזהו המכוון הפנימי כו', והוא המקור האמיתי לכל הפרטים שיבאו אחר כך. וזהו שמבואר בתורה אור²⁹, דבחינת התיקון הוא מבחינת עקודים. ומה שמבואר בכמה מקומות, דהתיקון, מבחינת עצמיות אור אין סוף, שלמעלה מבחינת העקודים, כמו שנתבאר לעיל אות י"ד, גם זה אמת, והוא מפני המבואר למעלה, שהאורות דעקודים, בשובם, אחר עלותם, יהיה בהם תוספת אור רב מלמעלה, דהיינו מעצמיות אור המאציל כידוע.

והנה, בכל הנזכר לעיל, יובן בבחינת העקודים, שהוא כלל להפרטים שיבאו אחר כך, דהיינו בחינת הנקודים דתהו, והתיקון דברודים כו', כי אותו בחינה שבעקודים שנעשה מסיבת הסתלקות האורות, שיהיה נפרד לעצמו בלי שום גילוי אור, הוא שיצא לגילוי בפועל, שהוא בחינת הנקודים דתהו, וענין שבירת הכלים הידוע, בעשר ספירות דנקודים. דהיינו, מפני עליית והסתלקות האורות בבחינת אור חוזר, על כן נשברו

²⁸ אור התורה ויקרא ח"ב ע' תקלח.

²⁹ פרשת נח י, ג.

הכלים, דהיינו שאין בהם שום גילוי אור האלקי כלל. וזהו כמשל שבירת איזה כלי, שאינה אז שום כלי לקבל בתוכה כלל וכלל. וכמו כן, בהסתלקות האורות דתהו, יצאו הכלים נפרדים לעצמן, עד שאינם בערך שום גילוי אור כלל, (וכמו שכתב בהג"ה בעץ חיים שער הנקודים³⁰, דשבירת הכלים גרם אל הקליפות, כדי שיהיה ענין הבחירה, ולא בדרך הכרח, כמו שנתבאר לעיל).

והענין הוא על דרך מה שכתב בעץ חיים שער הנקודים פרק ג', כי בעקודים, יצאו תחלה האורות, ואחר כך נעשו הכלים. ובנקודים, יצאו תחלה עשר כלים, זה למטה מזה, כתר מתחילה, ומלכות בסוף, ואחר כך נמשך האור, ולא יכלו הכלים לסבול האור, ועל כן נסתלק האור ונעשה שבירת הכלים כו'. וכל זה על דרך מה שנתבאר לעיל, דעקודים הוא על דרך כלליות המכוון שבכל מעשה העולמות ופרטיהם כו'. ועל כן נראה מציאת הכלים, שסיבתם מהעלם והסתלקות האורות, ונמשך בחינת אור חוזר זה גם בכלים, להיות שוב האורות בכלים. מה שאין כן בנקודים, שלא נראה סיבת מציאת הכלים מן האורות, ונפרדו המה בתחלתם. ועל כן, אינם יכולים לקבל האורות, כי הכלים היפוכם, ונסתלקו האורות, והכלים נפלו ונשברו למטה עד היכלות הקליפות כו'. ואחר כך היה הענין התיקון, שהוא על ידי שם מ"ה החדש דמצחא דאדם קדמון, כמו שיתבאר, שהוא המשכת האורות בכלים, כמו שהיה בעקודים, וכנזכר לעיל, שזהו תכלית המכוון מכל הפרטים הללו, שהוא בחינת התיקון, כמו שיתבאר.

ולתוספת ביאור הדברים הללו, ידוע מה שמבואר בכמה מקומות בענין ובחינת הנקודים, שהיו אורות תקיפים וחזקים, והיו ריבוי האורות ומיעוט הכלים. מה שאין כן בבחינת התיקון, מיעוט האורות וריבוי הכלים כו'. דהנה על דרך משל, המדות הנטועות בנפש, ומוטבעים באדם בתולדתו. כי המדות הטבעיות באדם מתולדתו, הן המה מעצמיות מהות הנפש. ובבואם לגילוי, המה בלי גבול, כי אם כמו שהם מצד עצמם. וכמו על דרך דוגמא, מדת החסד המוטבע בנפש מתולדתו, כשיבא בגילוי, יבא כמו שהוא, דהיינו בלי דקדוק ומדה, שזהו ריבוי האור ומיעוט הכלי. שענין ריבוי האור, הוא תוקף המדה הנטועה במהות ועצמות הנפש. וכשבאה לגילוי כמו שהוא, זהו ריבוי האור. וממילא, יש בזה מיעוט הכלי, דהיינו שאין בהכלי התרחבות להיות בה פרטים רבים. כי אם, שיטיב לכל, לרעים גם לטובים, בלי שום התחלקות כלל, ולא יש ריבוי אופנים בהשפעה, לומר, שלזה ישפיע חסדו באופן זה, ולזה באופן אחר. רק, לכולם בשוה ובאופן אחד. וזהו מיעוט הכלי. וריבוי האור, עושה מיעוט הכלי.

³⁰ פרק ו.

אבל מיעוט האור, דהיינו כשלא יבואו המדות העצמיות דנפש כמו שהם, כי אם בצמצום ומדה, על פי חיוב השכל דמוחין דחכמה ובינה, המעוררים ומודדים להיות התגלותם בשיעור ומדה, ועל כן יבאו בריבוי הכלים, דהיינו באופנים פרטים רבים כו'. כי על דרך הכלל, זהו ההפרש בין אור לכלי. שהאור, הוא בחינת בלתי גבול. והכלי, בחינת מוגבלת. ועל כן, ריבוי האור, שזהו שיבא בבחינת בלתי גבול, והיינו גם שיבא כבר מוגבל, שזהו בחינת הכלי. והראיה, ממה שיבא בבחינת פרטיות לבד, כמו על דרך משל הנזכר לעיל במדת החסד המוטבע מצד הנפש עצמה, דעל כל פנים, מוגבלת היא בבחינת זאת דמדת החסד, (מה שאין כן אור עצמיות הנפש, היא פשוטה, ואינה מוגבלת באיזה מדה וגבול כו'). ובפרט, שבאה מורגשת בתנועה גשמית דחומר הגוף, כי מדת החסד זה, מורגש באופן גשמי דחומר הגוף. ונמצא, שכבר באה בבחינת הגבול דבחינת הכלי. אך להיות שגם בבחינת הגבול זה, היא באה בבחינת בלתי גבול, וכנזכר לעיל, שיטיב לכל, לרעים כמו לטובים כו', ועל כן יקרא זה ריבוי האור ומיעוט הכלי, שהאור פועל על כל פנים תוקפו ובהירתו, כמו שהוא בלי גבול, גם בבחינת הגבול זה כנזכר לעיל. אבל הכלי, גם שהוא פועלת להיות זה בא בבחינת הגבול, על כל פנים, כנזכר לעיל במדת החסד, אבל אין זה רק מיעוט הכלי, להיות שאינה פועלת תוקפה ומהותה. כי על כל פנים, בבחינת הגבול, זה בבחינת בלתי גבול. מה שאין כן מצד מהות הכלי, שאינה רק בבחינת הגבול דווקא, שזהו דווקא במדות הבאים על פי השכל, שזהו מיעוט האור וריבוי הכלים, שבא בבחינת הגבול דווקא, כמו לזה ישפיע באופן זה, ולזה באופן אחר, שזהו השפעה מוגבלת דווקא כו', ודי למבין.

ויובן על דרך אופן אחר, על דרך משל השפעת הרב לתלמיד, כשישפיע השכל כמו שהוא משיג לעצמו, לא יקבל התלמיד כלל. וגם האותיות שיקבל ויתפוס בשכלו, לא יבין מהם שום גילוי אור השכל. ובפרט על פי הידוע, דוודאי, אם ישפיע הרב עצמו שכלו, הוכרח להלביש השכל במשל וחידה דווקא. ואם כן, התלמיד אינו מקבל בשכלו, רק מעשה זרה או איזה חידה, אשר גם האותיות אינם מצורפים אצלו. כי הדיבור המגלה איזה שכל, אזי באים האותיות מצורפים, עד שנחשבים לאחד ממש. מה שאין כן משל וחידה וכי האי גוונא, הגם שבוודאי המה מצורפים היטב על פי השכל המלוּבש בהם, אך המקבל, שלא ישיג אותו השכל, ונעלם ממנו, ועל כן הלבוש הזה הוא אצלו רחוק מאיזה גילוי שכל, והאותיות מפוזרים בלי צירוף כלל. וזה גם כן נקרא שבירת הכלים, כי אין האותיות שום כלים לקבל בהם גילוי איזה אור השכל, וככלים הנשברים יחשבו אצל המקבל התלמיד כו', ודי למבין.

ויובן מזה הנמשל למעלה בעשר ספירות דנקודים, שהמה גם כן באים בבחינת ריבוי האור ומיעוט הכלי, דהיינו שהאור בא בתוקף, וממילא הכלי הוא במיעוט. וזהו

שהנקודים בבחינת כתר, דהיינו עשר כתרין דעשר ספירות, שיבאו העשר ספירות לגילוי כמו שהם מצד עצמם, ברצון עצמי, בלי טעם ודעת. וכמשל הראשון, בעצם מדת החסד, שיטיב לכל כו'. וזהו למעלה, מה שכתוב, רם על כל גוים כו', שמפני הרוממות וההתנשאות כו', דהיינו להיותו מובדל בערך גילוי ההשפעה שלפי ערך הנבראים, כי אם כמו שהוא מצד עצמו, ועל כן ישוה בזה הרעים כמו לטובים, והוא להיות שההשפעה באה בדילוג הערך, וכמשל השני הנזכר לעיל, בהשפעת עצמיות שכל הרב במשל וחידה כו'.

וזהו גם כן ענין שבירת הכלים, שמזה יסתעף בחינת יניקת היכלות הקליפות וסטרא אחרא, שהמה נפרדים לגמרי, ואין בהם שום גילוי אור האלקי כלל. וזהו ענין הסתלקות האורות מן הכלים, דהיינו שלא יש שום גילוי אור כלל בבחינת אמצעות הכלים, כי אם שנסתלקו האורות למעלה מעלה, מהיות באים באיזה גילוי, והכלים נשברו, שלא יש בהם שום גילוי אור, וככלים שנשברים כנזכר לעיל. (ונתבאר בדרוש המתחיל החלצו, וזה לשונו, דרך כלל, ענין שבירת הכלים, פירוש, שהנבראים אינם מרגישין כח הפועל כו', כמו שמבואר בלקוטי תורה פרשת מטות כו'). הגם שלפי מה שנתבאר לעיל במציאת הכלים והאורות, שאין הכלי, מציאת אחרת מן האור, ולא יכולה להיות הכלי, בלעדי האור, אפילו רגע אחד ממש, כי מהתעבות האור נעשה הכלי כו'.

אך הענין הוא, דפירוש הסתלקות, על דרך הרוחניות, היינו בחינת ההעלם, ולא שנסתלק כל עיקר מציאותו. כי יש בבחינת האורות, בחיבורם עם הכלים, שני אופנים. הראשון, הנקרא אור פנימי, דהיינו שהאור בא לפי ערך הכלי, ויתגלה אורו באמצעות הכלי. והשני, הוא הנקרא אור מקיף, שאין האור לפי ערך הכלי, ולא יתגלה אורו למקבלים באמצעות הכלי, וכנזכר לעיל בעשר ספירות דנקודים, ונקרא זה החיבור האור עם הכלי, דרך דילוג הערך. ועל כן, להיות ידוע, שעיקר התהוות מציאת הנבראים כולם, הוא מבחינת התהו דנקודים, ועל כן אין להם שום הכרה והרגשה באור האלקי מצד עצמם, כי אם אחרי נמשך בהם האור דתיקון, כמו שיתבאר אם ירצה ה', על ידי עבודת נשמות ישראל, שהמה מבחינת התיקון כו'. אבל מצד עצמם, זהו הנקרא הסתלקות האור, דהיינו שהוא בתכלית ההעלם, וכמו שיתבאר לקמן בבחינת הגופין כו', עד שיסתעף מזה בחינת החשך הגמור דקליפות וסטרא אחרא, שהמה בבחינת נפרדים לגמרי, ואין להם שום ביטול לאור האלקי, וזהו ענין שבירת הכלים כו', ודי למבין.

אבל בחינת התיקון, היינו מיעוט האור וריבוי הכלים, וכנזכר לעיל במשל הראשון, שהוא הבא על פי חכמה וטעם, שלא יבאו המדות כמו שהם מצד מהות ועצמות בנפש

עצמה, ועל כן יבא ממילא ריבוי הכלים באופנים פרטים רבים, שלזה יוכשר ההשפעה באופן זה, ולזה באופן אחר, והוא להיות שההשפעה באה בדרך קירוב הערך דווקא, ולא מצד הרוממות וההתנשאות, ועל כן יבא בדקדוק ומדה למי שראוי, ולמי שאינו ראוי כו'. וכמשל השפעת הרב לתלמיד, שמשפיע הרב לפי ערך שכל התלמיד, שכוודאי יצמצם הרב שכלו, שלא יגלה כמו שהוא משיג לעצמו. אבל אותו השכל, יבאו באותיות, שעל ידי אמצעותם, יתקבל בשכל התלמיד בגילוי ממש. ואם כן, האותיות נקראים כלים שלמים, שעל ידי אמצעותם, נגלה לו אור השכל בגילוי ממש, ונקרא זה בחינת אור פנימי כנזכר לעיל.

ויובן, שיש ביטול להאותיות, שהם הכלים, להאור. דהיינו, שאינם מורגשים כלל לבחינת איזה מהות ויש ודבר מה, בלעדי השכל. כי העיקר הוא אור השכל, הנגלה על ידם. וכמו מי שמחשב איזה שכל לעצמו, שהעיקר הוא עיונו באור השכל, והאותיות טפילים ובטילים, ואינם נחשבים כלל כו'. מה שאין כן במשל הנזכר לעיל, כשהרב משפיע עצמיות שכלו באותיות, כמו משל וחידה, שאין נראה שום גילוי אור להמקבל שהוא התלמיד, כי אם ששומע האותיות, ונחשבים האותיות ליש ודבר מה, מפני שאינו נראה ביטולם לאור השכל כלל, להיות שאינו נגלה על ידם להמקבל שהוא התלמיד כו', וזהו עצמו הנקרא שבירת הכלים, ותיקונם. דהיינו, כשאין ביטול להכלים אל האורות, זהו שבירת הכלים. אבל תיקונם, זהו ביטולם להאורות כו', ודי למבין.

וכמו כן יובן למעלה בעשר ספירות דתיקון, שזהו שאמר, בחכמה אתברירו כו'. דהיינו, כשהעשר ספירות באים מצד החכמה דוקא, ולא בבחינת הכתרים כו', וזהו הנקרא מיעוט האורות, ועל כן יהיה ריבוי הכלים באופנים פרטים רבים, באופן הכשר הכלים והכנתם ועבודתם, שזהו עבודת נשמות ישראל בתורה ומצות, וכמו שיתבאר אם ירצה ה' בסיעתא דשמיא. ובאה בבחינת קירוב הערך דווקא, דהיינו בחינת גילוי האורות בכלים, ויהיה ממילא בחינת ביטול להכלים, וכמו כל ענין ביטול היש לאין, הנמצא בכל העולמות, והוא על ידי עבודת נשמות ישראל. וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה, אין המלכאים אומרים קדושה, עד שישראל כו'. ועל כן, ממילא יתבערו היכלות הקליפות וסטרא אחרא לגמרי, כי אין להם שום השפעה כלל וכלל, וכמו לעתיד לבא, דכתיב, ואת רוח הטומאה אעביר כו', ודי למבין³¹.

³¹ קיצור פרק כב: ענין עקודים נקודים ברודים באדם קדמון, מהבל דאדם קדמון יצאו עקודים כו', ענין אדם קדמון הסכם הכללי, ומה שאמר שבעקודים יצא כלי המלכות בראשונה, ויצאו האורות תחלה, וענין אור ישר ואור חוזר, ומה שאמר איך הכלים של הספירות, אף בעת חזרת אורותיהם כו', עם כל זה יש בהם שני מיני אורות, אור ישר ואור חוזר, וענין עלייתם, ומה שאמר ההארה ההכרחית כו', ונקרא בחינת אחור, ומעלה יתירה בעלייתה, ונקרא נשמות חדשות, ענין רצוא ושוב, וחטא בני אהרן, וכח המעלה מיין נוקבין, והקלקול

על מנת לתקן, ומה שמבואר בתורה אור, דהתיקון בעקודים, ומה שמבואר במקום אחר בעצמות אור אין סוף, וענין שבירת הכלים, וענין עקודים, והמשלים לזה, וענין מיעוט האור וריבוי הכלים בתיקון, ומה שאמר בחכמה אתברירו.